

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 38/06-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 22. februára 2006 predbežne prerokoval sťažnosť J. D. a A. D., obaja bytom J., zastúpených advokátkou JUDr. L. R., K., pre namietané porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 62/05 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. D. a A. D. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. februára 2006 doručená sťažnosť J. D. a A. D. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Stará Ľubovňa (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 62/05.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že je proti nim vedené na okresnom súde „... pod sp. zn. 1 T 62/05 (...) trestné konanie vo veci porušovania domovej slobody spolupáchateľstvom podľa § 238 ods. 1, 2 Tr. zák., ako aj proti sťažovateľke A. D. vo veci trestného činu porušovania domovej slobody podľa § 238 ods. 1, 2 Tr. zák. a trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 221 ods. 1 Tr. zák. Obžaloba bola podaná 3. 5. 2005 Okresnou prokuratúrou v S. “.

Vo svojej sťažnosti ďalej sťažovatelia uviedli, „... ešte v rámci prípravného konania dňa 15. 5. 2005 podali podnet na preskúmanie zákonnosti postupu Okresnej prokuratúry v S. z dôvodov, že v prípravnom konaní bolo vedené vyšetrovanie len v neprospech obvinených. Najmä však už v prípravnom konaní sa opis skutkového deja rôznili u samotných poškodených, a ďalej nebolo riadne zistené, či obvinení skutočne porušili domovú slobodu poškodených vstupom na ich dvor, nakoľko viac ráz uviedli, že pás dvora, na ktorý vstupovali, vlastnícky patrí obvineným.

Krajská prokuratúra v P. listom sp. zn. 2 Kpt 436/05 vyhodnotila podnet sťažovateľov už za bezpredmetný, nakoľko bol podaný oneskorene – po podaní obžaloby. Ďalej upriamila pozornosť sťažovateľov na postup súdu podľa § 185 a nasl. zák. č. 141/1961 Zb., o trestnom konaní pred súdom (Tr. por.), ktorým je predbežné prejednanie obžaloby.

Sťažovatelia sa domnievajú, že konanie vo veci sa začalo otvorením hlavného pojednávania dňa 1. 6. 2005, a teda že v označenej trestnej veci súd vynechal procesný postup podľa 12. hlavy Tr. por., ktorým je predbežné prejednanie obžaloby“.

V nadväznosti na uvedené sťažovatelia zastávajú názor, „... že Okresný súd v Starej Ľubovni vôbec nepostupoval spôsobom, aký ustanovuje zákon č. 141/1961 Zb., respektíve sa odchýlil od jeho znenia natoľko, že úplne poprel ich účel a význam.

Týmto postupom Okresný súd v Starej Ľubovni odňal sťažovateľom právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, pričom porušil aj čl. 6 dohovoru“.

Na základe vyššie uvedených skutočností sťažovateľa navrhli, aby ústavný súd po predbežnom prerokovaní prijal ich sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej rozhodol týmto nálezom:

„Základné právo sťažovateľov J. D. a A. D. na súdnu ochranu upravené v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 dohovoru v konaní vedenom na Okresnom súde v Starej Ľubovni pod sp. zn. 1 T 62/05 bolo porušené.

Ústavný súd vracia vec. sp. zn. 1 T 62/05 vedenú na Okresnom súde v Starej Ľubovni do štádia pred predbežným prejednaním obžaloby.“

II.

Podľa ustanovenia čl. 130 ods. 1 písm. f) ústavy ústavný súd začne konanie o návrhu fyzických osôb alebo právnických osôb v prípadoch ustanovených v čl. 127 a čl. 127a ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľov a ich právnej zástupkyne.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ústavný súd návrh odmietne, ak dospeje k názoru, že je tu ktorýkoľvek z dôvodov opodstatňujúci jeho odmietnutie, a spravidla neskúma aj ďalšie dôvody umožňujúce odmietnuť návrh. Pre odmietnutie návrhu teda postačuje existencia čo i len jediného z dôvodov uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zistil, že prijatiu návrhu na konanie bráni dôvod ustanovený v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, a to nedostatok právomoci ústavného súdu na jeho prerokovanie.

Ochrana základných práv a slobôd v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy vychádza z princípu subsidiarity (arg. ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd). Ochranu základným právam a slobodám poskytujú predovšetkým všeobecné súdy. Právomoc ústavného súdu na konanie o porušení základného práva alebo slobody je daná iba vtedy, ak ochranu neposkytujú všeobecné súdy (napr. III. ÚS 32/03, I. ÚS 66/04).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo obhajovať sa osobne alebo za pomoci obhajcu podľa vlastného výberu, alebo pokiaľ nemá prostriedky na zaplatenie obhajcu, aby mu bol poskytnutý bezplatne, ak to záujmy spravodlivosti vyžadujú.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, má právo vypočúvať alebo dať vypočúvať svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a výsluch svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok ako svedkov proti sebe.

Podľa § 564 ods. 3 prvej vety zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok vo veciach, v ktorých bola podaná obžaloba na okresný súd pred dňom účinnosti tohto zákona, okresný súd vykoná konanie podľa doterajších predpisov. Podľa § 564 citovaného zákona nadobúda tento zákon účinnosť 1. januára 2006.

Z obsahu sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že obžaloba v trestnej veci sťažovateľov bola podaná 3. mája 2005.

Sťažovatelia v konaní pred ústavným súdom namietali, že k zásahu do ich označených práv malo dôjsť v dôsledku toho, že okresný súd v ich trestnej veci nariadil po podaní obžaloby hlavné pojednávanie bez toho, aby podanú obžalobu najskôr predbežne prejednal podľa § 185 a nasl. zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (Trestný poriadok) platného a účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Tr. por.“).

V dôsledku toho okresný súd podľa sťažovateľov „... vynechal procesný postup podľa 12. hlavy Tr. por., ktorým je predbežné prejednanie obžaloby“.

V uvedenom pochybení okresného súdu vidia sťažovatelia porušenie ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa § 2 ods. 4 prvej vety Tr. por. ak tento zákon neustanovuje niečo iné, postupujú orgány činné v trestnom konaní z úradnej povinnosti; musia trestné veci prejednávať čo najrýchlejšie a dôsledne zachovávať občianske práva zaručené ústavou.

Podľa § 2 ods. 5 prvej vety Tr. por. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležite zistený skutkový stav, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. S rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy, nečakajúc na návrhy strán.

Podľa § 12 ods. 1 Tr. por. orgánmi činnými v trestnom konaní sa rozumejú súd, prokurátor, vyšetrovateľ a policajný orgán.

Podľa § 12 ods. 8 Tr. por. pokiaľ z povahy veci nevyplýva niečo iné, rozumie sa obvineným aj obžalovaný a odsúdený.

Podľa § 33 ods. 1 Tr. por. obvinený má právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, nie je však povinný vypovedať. Môže uvádzať okolnosti a dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky... Všetky orgány činné v trestnom konaní sú povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie (ods. 3 citovaného ustanovenia).

Podľa § 185 ods. 1 Tr. por. obžalobu podanú na súde preskúma predseda senátu a podľa jej obsahu alebo podľa obsahu spisu posúdi, či ju treba predbežne prejednať na zasadnutí senátu alebo či môže nariadiť o nej hlavné pojednávanie.

Podľa § 186 písm. b) a c) Tr. por. predseda senátu nariadi predbežne prejednanie obžaloby, ak vec má byť postúpená podľa § 171 ods. 1 a ak sú tu okolnosti odôvodňujúce zastavenie trestného stíhania podľa § 172 ods. 1 alebo 3 alebo jeho prerušenie podľa § 173 ods. 1 písm. a) až e) alebo 2 alebo podľa § 224 ods. 6 alebo 7 alebo okolnosti odôvodňujúce

podmienečné zastavenie trestného stíhania podľa § 307, alebo schválenie zmieru podľa § 309.

Podľa § 186 písm. e) a f) Tr. por. predseda senátu nariadi predbežné prejednanie obžaloby, ak je toho názoru, že prípravné konanie nebolo vykonané podľa zákona, najmä že v ňom boli porušené predpisy zabezpečujúce právo obhajoby, alebo že vec nie je v potrebnom rozsahu objasnená z hľadísk, ktoré súd potrebuje pre svoje rozhodnutie.

Zo sťažnosti a jej príloh, ako aj z informácie okresného súdu poskytnutej ústavnému súdu na jeho vyžiadanie vyplýva, že trestná vec sťažovateľov v čase podania sťažnosti ústavnému súdu stále prebieha a ku dňu predbežného prerokovania ich sťažnosti sa nachádza v štádiu trestného konania pred súdom prvého stupňa, ktorý v nej dosiaľ meritórne nerozhodol. Ostatné hlavné pojednávanie sa uskutočnilo 17. februára 2006 a bolo odročené na 29. marec 2006.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti poskytuje ústavnú ochranu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhodovaním o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb len za podmienky, že o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 142 ods. 1 prvej vety ústavy súdy (všeobecné) rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach.

Ústavný súd neskúmal opodstatnenosť tvrdení sťažovateľov, pretože aj v prípade, že by sa s nimi stotožnil, existujú možnosti nápravy v ďalšom priebehu súdneho konania.

Ústavný súd vo veci sp. zn. III. ÚS 64/04 okrem iného vyslovil: „Trestné konanie je totiž od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v tomto konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietať pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu. (...)“

Závisí samozrejme od konkrétnych okolností toho-ktorého prípadu a práv, ktorých porušenie sa namieta, či možno pravidlo uvedené v predošlom odseku aplikovať. Ak to relevantné skutočnosti vyžadujú, námietky porušenia práv a slobôd treba totiž zo strany ústavného súdu posúdiť aj v priebehu trestného konania (ochrana ústavnosti vyžaduje napr. posúdenie namietaného porušenia práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ústavy, prípadne aj práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 ústavy v súvislosti s právoplatným rozhodnutím súdu o väzbe a konaní, ktoré mu predchádzalo).“

Ústavný súd v súvislosti s tým poznamenáva, že ústavné súdnictvo a jeho právomoc v individuálnych veciach sú v Slovenskej republike konštituované predovšetkým na princípe prieskumu právoplatne skončených vecí a v nadväznosti na vyvodené závery takéhoto prieskumu, prípadne aj kasácie právoplatných rozhodnutí orgánov verejnej moci, avšak iba za predpokladu, že protiústavnosť už nie je možné napraviť iným spôsobom, teda predovšetkým procesnými prostriedkami vyplývajúcimi z príslušných procesných noriem upravujúcich príslušné konanie. Právomoc ústavného súdu smeruje voči právoplatným rozhodnutiam orgánov verejnej moci a právomoc prípadného preskúmania ich „iného zásahu“ predstavuje iba nevyhnutú výnimku, pri ktorej však podmienka nemožnosti nápravy protiústavnosti iným spôsobom musí byť tiež bezpodmienečne zachovaná.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovatelia sa ochrany svojich základných práv, porušenie ktorých namietajú v konaní pred ústavným súdom, môžu využitím oprávnení, ktoré im priznáva ustanovenie § 33 ods. 1 a 3 v spojení s § 12 ods. 1 a 8 Tr. por., domáhať priamo v trestnom konaní pred okresným súdom a v prípade neakceptovania aj prostredníctvom odvolania pred súdom odvolacím.

V danom štádiu trestného konania v trestnej veci sťažovateľov je to teda v prvom rade všeobecný súd, ktorý bude oprávnený a povinný rozhodnúť o ochrane ich základných práv a slobôd, a preto nie je daná právomoc ústavného súdu v tejto veci konať. Skutočnosti, ktoré uviedli sťažovatelia v sťažnosti, neumožňujú vyvodiť taký záver, že by nimi namietané porušenie označených základných práv a slobôd nebolo možné odstrániť pred všeobecným súdom.

Nevyužitie uvedených možností ochrany namietaného porušenia práv sťažovateľov nemožno nahradzovať sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemala už inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy). Za daných okolností však neexistuje ústavný dôvod, aby ústavný súd vstupoval v tejto fáze prebiehajúceho trestného konania v trestnej veci sťažovateľov do právomoci všeobecných súdov.

S poukazom na uvedené dôvody ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde o odmietnutí sťažnosti pre nedostatok svojej právomoci.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. februára 2006